

گسترش تشیع در قفقاز در عصر صفویه

مفسرین اف

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر
المصطفی ﷺ

سرشناسه:	حسین اف، مفتون، ۱۹۷۳ - م.
عنوان و نام پدیدآور:	گسترش تشیع در قفقاز در عصر صفویه / مفتون حسین اف.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)، ۱۴۳۷ ق = ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۲۲۴ ص: مصور، نقشه: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۹۷۷-۹
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۲۱۵ - ۲۲۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع:	شیعه — قفقاز — تاریخ — قرن ۱۰ - ۱۲ ق.
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی (ع) العالمية.
رده بندی کتبی:	مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
رده بندی دیسی:	۱۳۹۴ گ۵۵ ح/۲ BP۲۳۹
شماره کتابخانه ملی:	۲۹۷/۵۳
	۴۰۸۱۶۳۸

حق چاپ برای نشر مجتمع آموزشی عالی فقه

گسترش تشیع در قفقاز در عصر صفویه
 مؤلف: مفتون حسین اف
 چاپ اول: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۷ ق
 ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
 ● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۰۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰ نسخه

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

مراکز پخش

قم، چهارراه شهید، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نش: کوچه ۱۸، تلفکس: ۳۷۸۳۹۳۰۵/۹ - ۰۲۵
 قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه، تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ - ۰۲۵ - فکس: ۳۲۱۳۳۱۱۶ - ۰۲۵
 قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸، تلفن: ۳۷۸۴۲۴۰۲ - ۰۲۵

pub miu.ac.ir miup@pub miu.ac.ir

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی بزرگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفیٰ (ص) العالمية» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی (ص) «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ (ص)» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم بلاشک همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ (ص)

فهرست

بخش اول: تاریخی و پیشینه سیاسی - اجتماعی تشیع در قفقاز

۱۳	۱. موقعیت جغرافیایی و ریختن قفقاز.....
۱۳	پیشینه قفقاز.....
۱۵	وجه تسمیه قفقاز.....
۱۷	محدوده جغرافیایی قفقاز.....
۱۸	جغرافیای طبیعی قفقاز.....
۲۱	جغرافیای سیاسی قفقاز.....
۲۱	۱. آران (آلبانیا).....
۲۲	الف) محدوده جغرافیایی آران.....
۲۷	ب) تقسیمات سرزمین آران.....
۲۸	۲. موغان.....
۲۸	۳. آران.....
۲۹	۴. شروان.....
۳۰	شهرهای مهم شروان، موغان و آران.....
۳۰	۱. شماخی.....
۳۱	۲. بردع.....
۳۱	۳. اردویاد.....
۳۳	۴. گنجه.....

۳۳	۵. شکی
۳۳	۶. باکو
۳۴	۷. نشوی
۳۴	۸. قره‌باغ
۳۴	۹. لنکران
۳۵	ارمنستان
۳۵	۱. دزیل
۳۶	۲. آنی
۳۶	۳. ایروان
۳۷	گرجستان
۳۸	کوبان
۳۸	۱. اردیل
۳۹	۲. تبریز
۳۹	داغستان
۴۱	۲. پیشینه سیاسی - اجتماعی تشیع در قفقاز
۴۱	ورود اسلام به قفقاز
۴۵	فقیهان مذاهب اسلامی قفقاز
۴۷	مذهب خوارج
۴۸	مکتب‌های کلامی
۵۰	تصوف
۵۴	نمایندگان تصوف
۶۰	پیشینه تشیع در قفقاز
۶۲	مهاجران، پیام‌آوران تشیع
۶۳	امامزادگان
۶۴	۱. بی‌بی هیت
۶۵	۲. امامزاده اسماعیل
۶۵	۳. امامزاده رحیمه
۶۵	۴. زیارتگاه علی آباتی

۵. آرامگاه سید قاسم.....	۶۶
۶. امامزاده دختر امام موسی کاظم علیه السلام و دختر سه ساله امام رضا علیه السلام	۶۶
۷. امامزاده محمد صادق.....	۶۶
۸. امامزاده شفی حمید.....	۶۷
۹. امامزاده ابراهیم.....	۶۷
۱۰. امامزاده عاقل.....	۶۸
۱۱. امامزاده روستای دیزه.....	۶۸
۱۲. امامزاده شهر شماخی.....	۶۸
۱۳. امامزاده شهر تفلیس.....	۶۸
وجود دست‌های منطقه‌ای متمایل به تشیع.....	۶۸
۱. آل بو.....	۶۹
۲. حمدانیان.....	۶۹
۳. آل مسافر.....	۶۹
۴. ایلخانان.....	۷۱
تشیع در گرجستان، قبل از صفویه.....	۷۳
بخش دوم: صفویان و گسترش تشیع در قفقاز (دور تشکیل و تکوین دولت صفویه)	
مقدمه.....	۸۷
نخستین تکاپوهای صفویان در قفقاز.....	۹۰
پیدایش دولت صفویه.....	۹۲
اقدامات دولت صفویه در منطقه قفقاز جنوبی.....	۹۶
۱. عرصه سیاسی.....	۹۶
۲. عرصه فرهنگی.....	۹۷
۳. عرصه اقتصادی.....	۹۸
۱. تحولات سیاسی در دوره تأسیس دولت صفویه.....	۹۹
عصر شاه اسماعیل اول.....	۹۹
گرجستان در زمان شاه اسماعیل.....	۱۰۳
عصر شاه طهماسب.....	۱۰۴
گرجستان در زمان شاه طهماسب.....	۱۰۵

عصر شاه اسماعیل دوم	۱۰۷
عصر محمدشاه خدابنده	۱۰۸
گرجستان در این دوره	۱۱۰
۲. تحولات فرهنگی در دوره تأسیس دولت صفویه	۱۱۳
عصر شاه اسماعیل	۱۱۳
۱. استفاده از فقه شیعه	۱۱۳
۲. منصب صدارت	۱۱۴
۳. ارسال نمایندگان برای رفع شبهات به منطقه قفقاز	۱۱۴
۴. زبان ترکی	۱۱۵
۵. شاعران عصر شاه اسماعیل	۱۱۶
الف) شاه اسماعیل	۱۱۶
ب) صفوی	۱۲۱
ج) معین بویسلی دیگر	۱۲۵
د) شاعران فرقه حنفی در عصر شاه اسماعیل	۱۲۶
ه) شاعران دیگر	۱۲۷
۶. عاشق	۱۲۸
۷. روضه خوانی	۱۲۸
۸. تعزیه خوانی	۱۲۹
۹. تشکیل مجالس مذهبی	۱۳۰
۱۰. ساختن و بازسازی مساجد زیارتگاه	۱۳۰
۱۱. ساختن و اداره کتابخانه ها	۱۳۱
۱۲. مدرسه - مکتب	۱۳۲
عصر شاه طهماسب	۱۳۲
۱. شخصیت شاه طهماسب	۱۳۲
۲. شاه طهماسب و علما	۱۳۳
۳. منصب صدارت	۱۳۴
۴. شاعران	۱۳۶
۵. ساختن و بازسازی مساجد و زیارتگاه ها	۱۳۷

۱۳۹	۶. کتیبه‌ها
۱۴۰	۷. نقاشی مینیاتور
۱۴۰	۸. معماری
۱۴۱	عصر شاه اسماعیل دوم
۱۴۵	۳. تحولات اقتصادی در دوره تأسیس دولت صفویه
۱۴۵	عصر شاه اسماعیل
۱۴۵	عصر شاه طهماسب
۱۴۸	عصر محمدشاه
	بخش دوم: دوره ثبات دولت صفویه (دوره شاه عباس اول)
۱۵۱	مقدمه
۱۵۱	شخصیت شاه عباس (۹۸۹ - ۱۰۳۹ ق. / ۱۶۲۹ - ۱۵۸۱ م.)
۱۵۳	۱. تحولات سیاسی دوره شاه عباس
۱۵۴	کوچاندن
۱۵۶	نصب حاکمان
۱۵۶	حاکم بیگ اردوبادی؛ وزیر شاه عباس
۱۵۹	۲. تحولات فرهنگی دوره شاه عباس
۱۵۹	ساخت و ساز
۱۵۹	۱. مساجد و مدارس
۱۶۵	۲. اماکن مذهبی
۱۶۶	۳. کاروانسرا، بازار، حمام و...
۱۶۷	حمایت از سادات
۱۶۷	احترام به علما
۱۶۸	تشویق شاه عباس به ازدواج مسلمانان با ارامنه
۱۶۸	تدریس
۱۶۸	مدرسه و مکتب
۱۶۹	کتابخانه‌ها